
**Medņu riestu telpiskā sadalījuma pašreizējā stāvokļa analīze un
priekšlikumu izstrādāšana medņu riestu dzīvotņu
apsaimniekošanai, balstoties uz riestu dzīvotņu analīzi**

Atskaite par zinātniski pētnieciskā līgumdarba 2009. gada starpatskaites periodā
izpildītajiem darbiem

Helmuts Hofmanis

Rīga,
Latvijas Ornitoloģijas biedrība
2009. gada 1. septembris

Saturs

IEVADS.....	3
1. MEDŅU UZVEDĪBAS NOVĒROJUMI UN IZVIETOJUMA PRECIZĒŠANA RIESTA LAIKĀ VISMAZ 15 PĒTĪJUMĀ IEKĻAUTAJOS RIESTOS.....	3
2. SPECIĀLO PUNKTU KARTĒŠANA APMEKLĒTAJOS RIESTOS.....	3
3. VISMAZ 10 POTENCIĀLO RIESTU APSEKOŠANA UN NOVĒROJUMU REĢISTRĒŠANA	3
4. MEDŅU RIESTU DZĪVOTNI RAKSTUROJOŠU DATU IEVĀKŠANA PAR ČETRIEM MEDŅU RIESTIEM.....	4
5. PATEICĪBAS.....	5
6. LITERATŪRAS SARAKSTS	5
PIELIKUMS	6

Ievads

Literatūrā par galveno medņu skaitu ietekmējošo faktoru Latvijā tiek minēta meliorācija un purvu apgūšana. Meliorācijas seku rezultātā riestos mainās mitruma režīms līdz ar to radot labvēlīgus apstākļus puskrūmu, pameža un paaugas stāva straujam pieaugumam, kā arī augu sugu sastāva izmaiņām.

Mežu meliorācijas ietekme uz riesta dzīvotnes kvalitāti līdz šim nav analizēta. Iemesls šādu pētījumu trūkumam ir tas, ka valstīs, kurās medņi vēl ir sastopami, tie apdzīvo kalnu apvidus, kur meliorācijas problēmas nav, kā arī tas, ka meliorācijas ilglaicīgais efekts sāk izpausties tikai pēc vairākiem gadiem. Lai šādas, medņiem nelabvēlīgas izmaiņas novērstu, ir jānoskaidro kā izpaužas meliorācijas ietekme, kā arī kāds ir vēlamais (ideālais) riesta dzīvotnes stāvoklis. Šo abu uzdevumu noskaidrošana ir galvenais šī pētījuma uzdevums. Iespēja kā noskaidrot meliorācijas ietekmi laika gaitā ir savā starpā salīdzināt dažādā pakāpē meliorācijas ietekmētus gan arī neietekmētus riestos. Lai pētījuma laikā iegūtie dati būtu reprezentatīvi visai valstij, dzīvotnes mērījumi jāveic vismaz 30 objektos. Šobrīd (līdz 2009. gada starpatskaites periodam) ir uzskaitīti visi 30 riesti.

Pētījuma mērķis ir izmantojot projekta rezultātā iegūtās zināšanas un datus, izstrādāt pamatotus priekšlikumus riestu biotopu apsaimniekošanai un atjaunošanai, kas pēc darba hipotēzes ļautu uzlabot riesta dzīvotņu stāvokli.

Lai īstenotu projekta mērķus līdz 2009. gada 1. septembrim bija jāpaveic šādi uzdevumi:

- Medņu uzvedības novērojumi un izvietojuma precizēšana riesta laikā vismaz 15 pētījumā iekļautajos riestos;
- Speciālo punktu kartēšana apmeklētajos riestos;
- 10 potenciālo medņu riestu (Z-3, DK-5, AV-2) apsekošana, novērojumu reģistrēšana un ekspertu atzinumu (mikrolieguma pieteikuma un inventarizācijas anketas sagatavošana) par apsekotajiem objektiem, kas atbilst mikrolieguma izveidošanas kritērijiem, iesniegšana *Pasūtītājam*;
- Medņu riestu dzīvotni raksturojošu datu ievākšana četros medņu riestos.

1. Medņu uzvedības novērojumi un izvietojuma precizēšana riesta laikā vismaz 15 pētījumā iekļautajos riestos

2009. gada pavasarī apsekoto riestu pārbaužu rezultāti ir apkopoti 1. pielikumā.

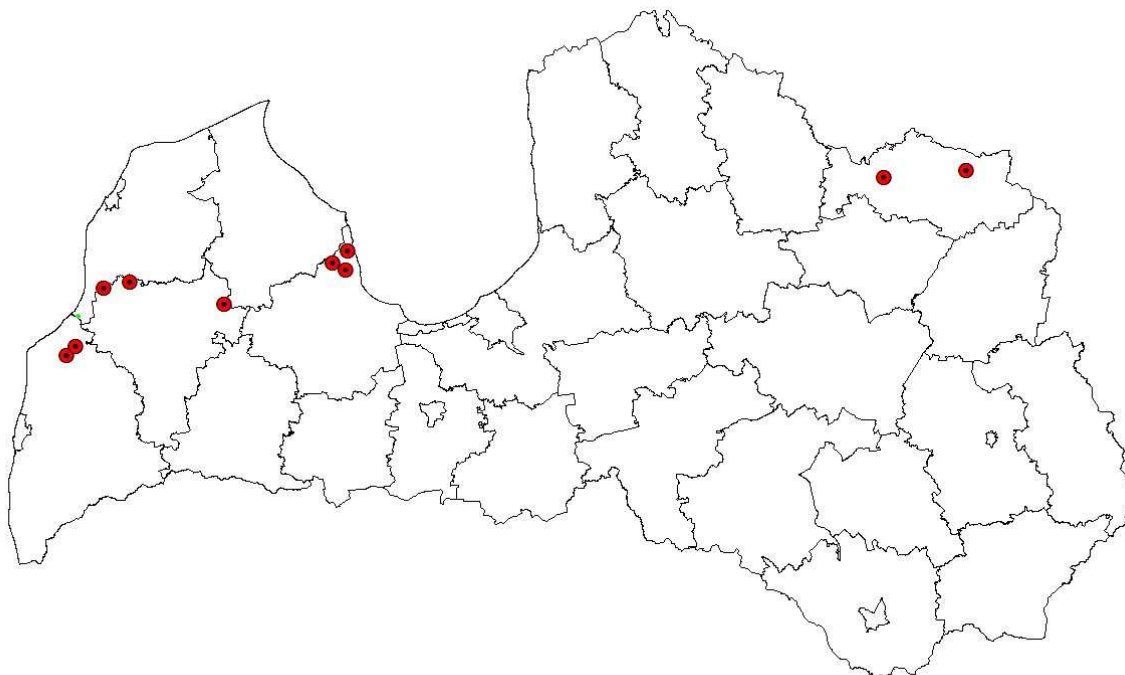
2. Speciālo punktu kartēšana apmeklētajos riestos

2009. gadā, riesta periodā tika apsekoti 16 riesti, kuros tika reģistrēti vairāk kā 25 speciālie punkti (1. pielikums).

3. Vismaz 10 potenciālo riestu apsekošana un novērojumu reģistrēšana

No visiem potenciālajiem riestiem (Hofmanis u.c. 2006) apsekošanai 2009. gadā (1. attēls un 1. tabula) tika izvēlēti tie, kuri pēc to ģeogrāfiskā izvietojuma attiecībā pret apkārt zināmajiem, oficiāli apstiprinātajiem riestiem atrodas populāciju daļu malās. Tas tika darīts ar mērķi pārbaudīt un nepieciešamības gadījumā aizsargāt tos riestos, kas šobrīd

atrodas starp divām populāciju daļām. Tas ir ļoti svarīgi ģenētisko saišu un populācijas ilgtspējības nodrošināšanai starp populāciju daļām.

1. attēls. Apsekoto potenciālo medņu riestu ģeogrāfiskais izvietojums.

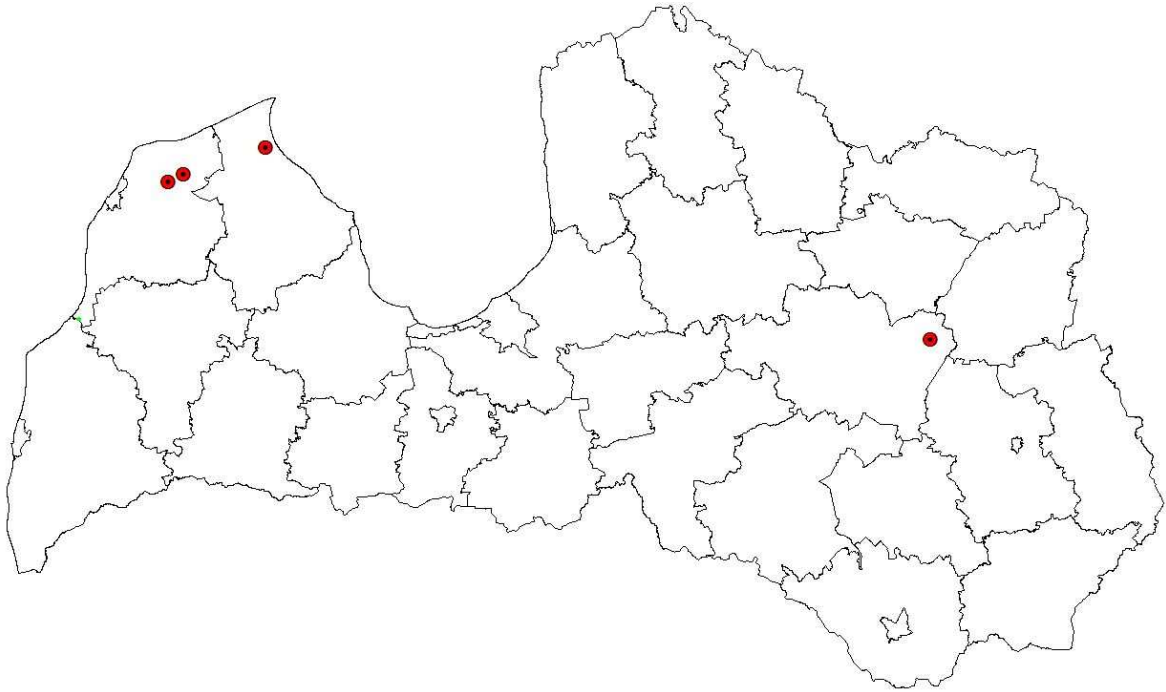
Kā liecina apsekošanas un aptauju rezultāti, no 10 apsekotajiem potenciālajiem riestiem, neviens objekts pārliecinoši neatbilda mikroliegumu izveidošanas nosacījumiem. Dažos objektos medņi ir redzēti, vai riests ir senāk ir bijis (piem., AV Lāzberģa iecirkņa 162kv.), bet šobrīd, galvenokārt, mežaudzes kvalitātes pasliktināšanās dēļ medņi ir izzuduši.

1. tabula. Apsekoto potenciālo riestu saraksts (mežsaimniecību iecirkņi un kodi pēc situācijas uz 2005. gadu).

Riesta nr.p.k.	A/S "LVM" mežsaimniecība	Iecirkņa kods	Iecirknis	Kv.
106	Zemgales	601	Engures	30
103	Zemgales	601	Engures	132
105	Zemgales	601	Engures	204
6	Dienvidkurzemes	203	Akmensraga	190
8	Dienvidkurzemes	204	Apriķu	38
18	Dienvidkurzemes	201	Alsungas	224
21	Dienvidkurzemes	201	Alsungas	51
430	Austrumvidzemes	107	Lāzberģa	162
385	Austrumvidzemes	106	Melnupes	288
126	Dienvidkurzemes	202	Rendas	487

4. Medņu riestu dzīvotni raksturojošu datu ievākšana par četriem medņu riestiem

No 30 pētījumā iekļautajiem riestiem līdz 2009. gadā 1. septembrim ir veikti mērījumi riestos – „Skoks”, „Pārabaines vecais”, „Kaucerpurvs” un „Ulmanis”.

2. attēls. 2009. gadā starpatskaites periodā uzmērīto medņu riestu ģeogrāfiskais izvietojums.

5. Pateicības

Pētījumā iekļauto medņu riestu apsekošanā pavasarī piedalījās vai sniedza ziņas – Guntis Akmentiņš, Uģis Bergmanis, Artūrs Laubergs, Jānis Reihmanis, Māris Strazds, Uģis Strazds, Guntārs Svārups.

Par atbalstu lauku darbos pateicos Artūram Laubergam!

Riestu uzmērīšanā neatsveramu ieguldījumu ir snieguši Vija Kalniņa un Gatis Ratkevičs par ko viņiem liels paldies!

6. Literatūras saraksts

Hofmanis H, Strazds M, Auniņš A. 2006. Medņu riestu telpiskā sadalījuma pašreizējā stāvokļa analīze un priekšlikumu izstrādāšana medņu riestu dzīvotņu apsaimniekošanai, balstoties uz riestu dzīvotņu analīzi. Projekta atskaite. Rīga, LOB.

PIELIKUMS

1. Pielikums. Pārskats par medņu izvietojuma precizēšanu riesta laikā 2009. gada pavasarī.

Nr.	Objekta nosaukums	Atrašanās vieta (mežsaimniecība un LKS-92)	Riesta tips	Apmeklējuma datums	Ziņu avots	Medņu skaits	Speciālo punktu skaits
1.	Riests „Igaupi”	AV, 630433/6398012	Susināts mežs	18.04.	H.Hofmanis (HH)	Vairāk kā trīs gaiļi	1
2.	Riests „Mindaugas”	Teiču dabas rezervāts	Susināts mežs/purvs	17.04. un 23.04.	HH, A.Laubergs, U.Bergmanis, G.Akmentiņš	Viens gailis un viena vista	-
3.	Riests „Dores purvs”	AV, 623705/6399140	Susināts mežs	18.04.	A.Laubergs	Pieci/seši gaiļi un sešas/septiņas vistas	3
4.	Riests „Vārme”	ZK, 387219/6298843	Susināts mežs, purvs	12.04.	HH un A.Laubergs	Viens gailis un viena vista	2
5.	Riests „Slītere”	Slīteres nacionālais parks	Maz susināts mežs	03.04; 06.04; 25.04; 26.04; 29.04.	HH, M.Strazds (MS), J.Reihmanis	Divi/trīs gaiļi un trīs vistas	4
6.	Riests „Zūras”	ZK, 372031/6354400	Nesusināts mežs	11.04.	MS	Vairāk kā pieci gaiļi	5-7
7.	Riests „Labrags”	DK, 340663/6315419	Nesusināts mežs	09.04.	MS un U.Strazds	Trīs/četri gaiļi	1
8.	Riests „Tērande”	ZK, 362187/6333317	Nesusināts mežs	10.04.	MS un U.Strazds	-	-
9.	Riests „Ance”	ZK, 391046/6386067	Nesusināts mežs	15.04.	HH	Pieci/seši gaiļi un divas vistas	3
10.	Riests „Serži”	VD, 551833/6262090	Maz susināts purvs	13.04.	MS	Vismaz trīs gaiļi	-
11.	Riests „Pagrabkalni”	VD, 566156/6263820	Nesusināts mežs	22.04.	HH un MS	Četri gaiļi	2
12.	Riests „Kaltene”	ZK, 428444/6362716	Susināts mežs	?	G.Strauss	?	?
13.	Riests „Skuja”	Slīteres nacionālais parks	Maz susināts mežs	20.04.	HH	-	-
14.	„Plānupes krusts”	RV, 543150-6322250	Nesusināts mežs	?	A.Petriņš	0	0
15.	Riests „Puteri”	ZK, 393596/6386684	Maz susināts mežs	?	A.Ratkevičs	Trīs vistas	1

16.	Riests „Skoka”	ZK, 375468/6369578	Nesusināts mežs	?	A.Čāce	Vairāk kā četri gaiļi	3
------------	----------------	--------------------	-----------------	---	--------	-----------------------	---